

Yleisten kirjastojen valtakunnallinen tekoälyosaamisen kehittämishanke 2026

Yleisten kirjastojen kokonaisarkkitehtuuri

Yleisten kirjastojen digisanomalehtipilotti

AKE-johto 6.2.2026

Matti Sarmela

Yleisten kirjastojen valtakunnallinen tekoälyosaamisen kehittämishanke 2026

1. Kehitetään yleisten kirjastojen henkilökunnan osaamista tekoälyn käytössä ja hyödyntämisessä osana yleisten kirjastojen toimintaa ja asiakaspalvelua
 2. Lisäksi hankkeessa luodaan toimintamalleja asiakkaille suunnatuille tekoälyä hyödyntäville palveluille
- VAKE toimii hankkeen operaattorina ja vastaa hankkeen rahoituksesta, hallinnosta ja toteutuksesta.
 - Hankkeen projektipäällikkö Anneli Haapaharju (anneli.haapaharju@hel.fi) aloitti 2.2.
 - Tekoälyosaamisen alkukartoituskysely lähtee tässä kuussa yleisille kirjastoille.
 - Ensimmäinen kokous AKE-koordinaattoreiden kanssa lähiviikkoina.
 - Hankkeen sivut tulevat Kirjastot.fi:hin ja Anneli esittelee suunnitelmia AKE-linjassa 12.3.
 - Tekoälyn perusteet –kurssi [Libopissa](#)

Yleisten kirjastojen kokonais- tai viitearkkitehtuuri

- OKM esitti YKN:n kokouksessa 5.11. tarpeen luoda yleisille kirjastoille kokonais-/viitearkkitehtuuri.
- [Digime-viitearkkitehtuurissa](#) todetaan, että sen soveltaminen täsmentyy osa-alue- ja sektorikohtaisissa arkkitehtuureissa, joita kulttuuriperintö- ja asiantuntijaorganisaatiot laativat.
- Ei kuitenkaan ole järkevää rajata kansallista arkkitehtuuria vain yleisiin kirjastoihin, vaan pyrkiä laatimaan koko kirjastosektorin yhteinen arkkitehtuuri.
- VAKE ja Kansalliskirjasto edistävät arkkitehtuurin suunnittelua, ensimmäinen keskustelu oli 15.1.
- Kansalliskirjaston oma arkkitehtuurityö on käynnissä.
- Lähestymistapoina esim. tarkennukset Digime-viitearkkitehtuurin osiin (kuten metadatatuoanto), kehityskohteiden (erityisesti tekoäly) tunnistaminen tai arvovirta-analyysi.
- Keskustelua jatketaan myös Digime-viitearkkitehtuurin vuositapaamisessa syksyllä 2026.

Digisanomalehtipilotti

- Sanomalehtien mikrofilmijakelun päätyttyä yleiset kirjastot toivoivat mahdollisuutta saada Kansalliskirjaston digitoimia sanomalehtiä käyttöönsä. Tämä ei ole mahdollista E-kirjaston kautta. Asiaa käsiteltiin YKN:ssä 13.11.2024 ([esitys](#)). VAKE ja Kansalliskirjasto lähtivät edistämään digipilottia.
- Kiinnostusta kartoitettiin kyselyllä keväällä 2025. Kyselyn yhteydessä oli mahdollista ilmoittautua osallistujaksi pilottihankkeeseen, jos sellaiseen saataisiin rahoitus. 45 vastausta, joista 41 oli kiinnostunut saamaan aineistoja, 9 kirjastoa ilmoittautui pilotoijiksi.
- Pilottiin valittiin Jyväskylän ja Alavuden kaupunginkirjastot sekä Mikkelin seutukirjasto.
- Jyväskylän kaupunginkirjasto toimi OKM-avustuksen päähakijana, avustus myönnettiin. Pilotti alkaa helmimaaliskuussa. Hanna Martikainen on hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja.
- Kopioston kanssa on sovittu pilotoitava lehtivalikoima (digitoidut alueen päälehti sekä alueen paikallislehdet, digitoinnin kattavuus vaihtelee) ja lisenssihinnoittelu. Pilotti rajattu paikalliskäyttöön (max. 3 asiakaspäätettä/toimipiste). Henkilökunta avaa pääsyn Digi.kansalliskirjasto.fi:hin.
- Pilotissa selvitetään digitoitujen paikallislehtien kysyntää, lehtivalikoiman kiinnostavuutta ja siihen pääsyä sekä mm. opastamisen ja markkinoinnin tarvetta.
- Jyväskylä palkkaa osa-aikaisen projektityöntekijän, joka vastaa myös viestinnästä. Hankkeesta tulee tietoa Kirjastot.fi:hin.